

Vergaderjaar 2005–2006

29 876

Evaluatie AIVD

Nr. 10

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 januari 2006

Inleiding

Bij deze informeer ik u, zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg over onder andere het Jaarverslag van de AIVD over 2004 op 5 oktober jongstleden (kamerstuk 29 876/30 122, nr. 7) en tijdens het debat over de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 21 november jongstleden (kamerstuk 30 300 VII, nr. 20), op hoofdlijnen over de inhoud van het Jaarplan 2006 van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), alsook over het voorbereidings-traject dat de AIVD heeft gevolgd om het Jaarplan 2006 op te stellen. Het is voor de eerste keer dat de Tweede Kamer op hoofdlijnen geïnformeerd wordt over de inhoud van een jaarplan van de AIVD. De Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer zal het integrale jaarplan ontvangen.

Bij diverse gelegenheden (onder meer bij de aanbidding van het jaarverslag over 2004 van de AIVD, TK 2004–2005, 29 876, nr. 4) heb ik u geïnformeerd over het meerjarig ontwikkelprogramma *Prospect 2007, Ontwikkelprogramma AIVD voor Kwaliteit en Groei*, waarmee de AIVD de door het Kabinet overgenomen aanbevelingen van de Commissie Bestuurlijke Evaluatie AIVD (CBE) op samenhangende wijze implementeert. Het Jaarplan 2006 van de AIVD zal eveneens ingaan op dit ontwikkelprogramma en hieronder zal ik dan ook op hoofdlijnen de in 2006 te behalen resultaten van het ontwikkelprogramma toelichten. In aanvulling hierop zal ik, zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg over onder andere het AIVD-jaarverslag over 2004 van 5 oktober jongstleden, eveneens uiteenzetten wat sinds de aanbidding van het jaarverslag over 2004 van de AIVD ondernomen is om dit programma te implementeren. Tevens geef ik daarmee antwoord op de vragen die de leden Vos en van der Laan tijdens het begrotingsdebat van 21 november jl. hebben gesteld.

Jaarplan AIVD op hoofdlijnen

Vernieuwde aanpak

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de CBE en het ontwikkelprogramma *Prospect 2007* is voor het opstellen van het AIVD-jaarplan 2006 gekozen voor een nieuwe systematiek. Het jaarplan geeft inzicht in de aandachtsgebieden van de AIVD voor 2006 en de keuzes die ik heb gemaakt met betrekking tot de inzet van mensen en middelen. Hiermee geeft het jaarplan dus mede richting aan de inzet van de door het Kabinet toegekende extra budgettaire ruimte. De keuzes in prioriteiten en de inzet van mensen en middelen zijn gebaseerd op risicoanalyses van de AIVD ten aanzien van de verschillende aandachtsvelden van de dienst, alsook op de uitkomsten van gesprekken tussen de AIVD en de belangrijkste politieke en ambtelijke relaties van de dienst.

Deze nieuwe aanpak geeft mij een verbeterd mechanisme om de AIVD aan te sturen en werkt bovendien stimulerend voor een doelgerichte samenwerking tussen de AIVD en zijn strategische relaties. In de gesprekken met strategische relaties zijn over de vorm en inhoud van samenwerking en wederzijdse informatieverstrekking afspraken gemaakt, welke regelmatig geëvalueerd zullen worden. Door deze werkwijze is het mogelijk om reële verwachtingen te scheppen omtrent de mogelijkheden en beperkingen van de dienst. Overigens is het dienstjaarplan geen keurslijf voor de door de AIVD te ontplooien activiteiten in 2006. Mochten zich onvoorziene situaties voordoen die een aanpassing in de prioriteitsstelling behoeven, dan zal ik daar samen met de dienst op adequate wijze op reageren.

Prioriteiten en investeringsrichtingen in 2006

In 2006 zal het versterken van de operationele slagkracht van de dienst voorop staan, alsmede de kwantitatieve en kwalitatieve groei. Hierbij zal extra geïnvesteerd worden in de volgende aandachtsgebieden en werkerreinen:

- terrorismebestrijding en het tegengaan van radicaliseringsprocessen;
- het stelsel Bewaken en Beveiligen;
- de inlichtingentaak buitenland, waaronder het proliferatiedossier;
- de uitvoering van het ontwikkelprogramma *Prospect 2007*.

Zoals toegezegd aan de Tweede Kamer zal de personele bezetting voor het onderzoek naar ongewenste inmenging van vreemde mogendheden op sterkte gebracht worden. Investeringen op onderzoek naar rechts- en links-extremisme, veiligheidsonderzoeken en beveiligingsbevordering zullen echter pas in de periode 2007–2009 plaatsvinden.

Aandachtsgebieden in 2006

In het Jaarplan 2006 wordt van elk aandachtsgebied een algemeen beeld geschetst, aangegeven welke onderzoeksactiviteiten de dienst voornemens is te ontplooien in 2006 en omschreven welke partners in het externe (veiligheids)netwerk gemobiliseerd kunnen worden. Hieronder zullen de verschillende aandachtsgebieden voor 2006 kort weergegeven worden.

Het onderzoek naar islamistisch terrorisme en radicalisering in binnen- en buitenland zal in 2006 een topprioriteit voor de AIVD blijven. Hierbij zal de dienst voortbouwen op de zogenaamde *brede benadering*, die stelt dat terroristische geweldsactiviteiten het sluitstuk vormen van een radicaliseringsproces dat verschillende, herkenbare stadia omvat. De inzet van de

dienst is erop gericht inzicht te verkrijgen in alle stadia van het radicaliseringsproces, alsmede de nationale en internationale factoren die daarop van invloed zijn. Een hieraan gerelateerd maar separaat onderwerp van onderzoek wordt gevormd door de mogelijke effecten van radicaliseringsprocessen op de Nederlandse samenleving als geheel. De dienst zal deze inzichten gericht delen met relevante samenwerkingspartners teneinde hen in staat te stellen preventieve en repressieve tegenmaatregelen te nemen.

De proliferatie van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen blijft in 2006 eveneens een prioriteit. De AIVD zal onderzoek doen om op dit aandachtsgebied inlichtingen te verstrekken aan de verantwoordelijke beleids- en uitvoerende organisaties, teneinde te voorkomen dat Nederland bij proliferatie betrokken raakt. Daarnaast kunnen de inlichtingen dienen om het beleid van Nederland inzake proliferatie nader te onderbouwen en de nationale tenuitvoerlegging van non-proliferatie- en exportcontroleregimes te ondersteunen.

Op het gebied van zowel het rechts- en links-extremisme als het dierenrechtenactivisme en links-activisme zal de inspanning van de AIVD op het huidige niveau worden gehandhaafd. Dit stelt de dienst in staat om eventuele veranderingen in het huidige dreigingsbeeld tijdig te kunnen signaleren.

In 2006 zal de personele bezetting voor het onderzoek naar ongewenste inmenging van vreemde mogendheden (contra-inmenging) op sterkte gebracht worden. Gezien de andere prioriteiten van de AIVD zullen verdere investeringen niet eerder plaatsvinden dan in de periode 2007–2009.

De AIVD zal in 2006 invulling blijven geven aan de taak om een bijdrage te leveren aan het ongehinderd en veilig functioneren van in Nederland gevestigde internationale organisaties. Ook zal onderzoek naar niet-islamistische terroristische groeperingen gecontinueerd worden.

Voor zover hierboven gerefereerd wordt aan onderzoek in het buitenland, vindt dit plaats in het kader van de inlichtingentaak buitenland. De tekst van het Aanwijzingsbesluit 2006 is verwerkt in het Jaarplan 2006.

Beveiligingsbevordering

Sinds het inwerkingtreden van het stelsel Bewaken en Beveiligen in 2003 levert de AIVD dreigingsmeldingen en -inschattingen over personen, objecten en/of diensten. Na de wijziging van de Wiv 2002 (voorzien voor 2006) zal de AIVD ook dreigings- en risicoanalyses opstellen.

Verder zal de AIVD zijn activiteiten ten aanzien van de beveiliging van bijzondere informatie voortzetten. Activiteiten die onder dit werkkerrein vallen zijn gevarieerd, van het onderzoeken van de beveiliging van bijzondere informatie bij de verschillende ministeries tot de ontwikkeling van beveiligde apparatuur en de productie en distributie van cryptosleutelmateriaal.

In 2006 zal de AIVD betrokken blijven bij de bescherming van vitale infrastructuur. De AIVD zal de desbetreffende onderdelen van de overheid en het bedrijfsleven ondersteunen door middel van risicoanalyses, het aanleveren van informatie over dreigingen en het adviseren over beveiligingmaatregelen.

Verder zal de dienst zich in 2006 blijven inspannen om de doorlooptijd van veiligheidsonderzoeken terug te dringen. Ook zal in 2006 een aanvang gemaakt worden met het actualiseren van aanwijzingsbesluiten aangaande veiligheidsonderzoeken. In 2005 is de AIVD begonnen met het structureel uitvoeren van herhaalonderzoeken op twee departementen. In 2006 zullen hier twee departementen aan worden toegevoegd.

Organisatieontwikkeling – Prospect 2007

Het in 2005 geformuleerde ontwikkelprogramma *Prospect 2007* moet leiden tot een kwantitatieve en kwalitatieve groei van de dienst. In het ontwikkelprogramma staan de vier kerncompetenties van de dienst centraal: het *onderzoekend, duidend, mobiliserend en handelend* vermogen. Voor elk van deze competenties zijn projecten opgestart om ze dienstbreed te implementeren. Daarnaast zijn projecten gestart om de instroom van nieuwe medewerkers in goede banen te leiden, alsook om een aantal ondersteunende processen te verbeteren. De te behalen resultaten van het ontwikkelprogramma in 2006 worden hieronder op hoofdlijn toegelicht.

Intelligent en veilig groeien: het is mijn ambitie om de AIVD te laten groeien tot ca. 1500 fte in 2009. Mede gelet op het spontaan en natuurlijk verloop in de komende jaren betekent dit een enorme wervingsinspanning. Het Jaarplan 2006 van de dienst gaat uit van een ambitieniveau van ca. 1230 fte eind 2006. Het aantrekken van specifieke functiecategorieën zoals audiobewerkers en operationele medewerkers voor volg- en observatieteams is een specifiek probleem, omdat het aanbod van gekwalificeerde kandidaten beperkt is. Het waarborgen van een professioneel beveiligingsniveau heeft de volle aandacht van de dienst. Ondanks dat de doorlooptijd van het wervingsproces beduidend is teruggebracht, zijn de aan het veiligheidsonderzoek gestelde eisen nog onverminderd hoog. Een restrisico zal altijd blijven bestaan, maar om dit risico verder te minimaliseren zal in 2006 tevens worden aangevangen met een intensief begeleidingsprogramma voor nieuwe medewerkers gedurende hun eerste jaar binnen de AIVD.

Onderzoekend vermogen: voor het onderkennen van niet zichtbare dreigingen en risico's zet de dienst bijzondere inlichtingen in en wordt nauw samengewerkt met partners. Een aantal deelprojecten zal in 2006 leiden tot een effectievere inzet en een groter rendement van inlichtingenmiddelen. Daarbij zal het gaan om verdere optimalisering van de inzet van inlichtingenmiddelen, doorontwikkeling van de Contra-Terrorisme Infobox, vergroting van de capaciteit voor het operationeel gebruik van internet en de inbedding van nieuwe, met name technische inlichtingenmiddelen in de operationele werkprocessen.

Duidend vermogen: Om verbeteringen aan te brengen in het vermogen om aan verzamelde data en informatie betekenis en context toe te kennen, zal in 2006 op basis van onderzoek naar «best practices» bij andere organisaties en interne «pilots» gekozen worden voor één of meerdere methodologieën voor strategische kennisverwerving. Daarnaast zal in het eerste kwartaal van 2006 een nieuwe analyse en expertise-unit gaan functioneren waarin de kennisverwerving van de dienst op het niveau aan terrorisme gerelateerde fenomenen en *modus operandi* zal worden gebundeld. Het is de verwachting dat deze analytische unit de productie door de dienst van extern publiceerbare studies aanmerkelijk zal verhogen.

Mobiliserend vermogen: de exploitatie van informatie en kennis door de AIVD dient te leiden tot bruikbare handelingsperspectieven van samenwerkingspartners en belangendragers. Om dit mobiliserend vermogen te versterken zal in 2006 het strategisch relatiebeheer verder vorm krijgen door de implementatie van *key account management*. Bovendien zal begin 2006 een permanent *front office* ingesteld worden en concrete maatregelen worden geïmplementeerd om de relatie met lokaal en regionaal bestuur te structureren.

Handelend vermogen: in voorkomende gevallen, als dreigingen en risico's niet door tijdige maatregelen van samenwerkingspartners en belangendragers kunnen worden gereduceerd, kan de AIVD overgaan tot het *zelfstandig* reduceren van dreigingen. In 2006 zal de AIVD werken aan de ontwikkeling van een methodiekenrepertoire en een (handelings-) bevoegdheidsregeling.

Ondersteunende processen: in 2006 zal de koppeling tussen werkprocessen verbeteren, waardoor de resultaten van onderzoek in open en gesloten bronnen beter benut kan worden voor de verschillende taken van de AIVD. De informatiehuishouding zal eveneens verbeteren door de integratie van gegevensbestanden. In het kader van de modernisering van het personeelsbeleid zal in 2006 een «management development» programma worden ingesteld, de interne mobiliteit vergroot worden, de eerste horizontale instroom voor managementfuncties gerealiseerd worden en de opleidingsprogramma's worden aangepast. Dienstbreed zal er een trainingsprogramma over de veranderende dienst plaatsvinden. Ook is voorzien in projecten die moeten leiden tot een verbetering in de interne en externe communicatie van de dienst, onder meer door training van leidinggevenden en intensivering van de communicatie rondom AIVD- publicaties. Tot slot zal in 2006 de interne besturing van de AIVD verder worden geprofessionaliseerd door aanpassing van het besturingsmodel van de dienst op basis van het inmiddels vastgestelde *Referentiekader Besturing AIVD*.

Actuele stand van zaken van het ontwikkelprogramma AIVD Prospect 2007

Bij de uiteenzetting over het Jaarplan 2006 zijn de voor dat jaar te behalen resultaten van het ontwikkelprogramma *Prospect 2007* toegelicht. In aanvulling hierop zal ik hieronder kort uiteenzetten wat in 2005, met name na de aanbidding van het jaarverslag over 2004 van de AIVD, is ondernomen om dit ontwikkelingsprogramma te implementeren.

In 2005 heeft de AIVD zijn missie opnieuw geformuleerd:

De AIVD staat voor de nationale veiligheid door tijdig dreigingen en risico's te onderkennen die niet direct zichtbaar zijn. Hiertoe doet de dienst onderzoek in binnen- en buitenland. De AIVD deelt gericht kennis en informatie die samenwerkingspartners en belangdraggers in staat stelt gepast maatregelen te nemen. De AIVD signaleert, adviseert en mobiliseert anderen en reduceert zelfstandig risico's. Hiermee vervult de dienst zijn eigen rol in het netwerk van overheidsorganisaties die de veiligheid nationaal en internationaal beschermen.

Met deze missie positioneert de dienst zich nadrukkelijk in het voorveld van de nationale veiligheid en wordt het belang van het delen van kennis en samenwerking met anderen eveneens benadrukt. Ter ondersteuning van deze missie zijn ook de vier kerncompetenties van de dienst geformuleerd (het onderzoekend, duidend, mobiliserend en handelend vermogen), die ook centraal staan in het ontwikkelprogramma *Prospect 2007*. Van

verscheidene van de *Prospect*-hoofdprojecten zijn de eerste resultaten al in 2005 zichtbaar geworden.

Intelligent en veilig groeien: de wervingsdoelstelling voor 2005 zal gehaald worden en resulteert in een netto groei van het aantal medewerkers van de dienst van 125. De herziene basisopleiding voor alle nieuwe medewerkers voldoet aan de verwachtingen en ondersteunt het veranderingsproces dat de dienst heeft aangevangen. Verder is een plan van aanpak voor intensieve begeleiding van nieuwe medewerkers inmiddels gereed.

Onderzoekend vermogen: in 2005 zijn een aantal van de verbetertrajecten en investeringen, die in 2006 moeten leiden tot een effectievere inzet en groter rendement van inlichtingenmiddelen, van start gegaan. De belangrijkste hiervan is de inzet, sinds 1 september 2005, van zogenaamde «inlichtingencoördinatoren» die de operationele teams adviseren over de gecombineerde inzet van inlichtingenmiddelen en die de inbedding van nieuwe inlichtingenmiddelen in de operationele werkprocessen begeleiden.

Duidend vermogen: in het najaar van 2005 zijn de bestaande contacten met externe experts in kaart gebracht en heeft een intern onderzoek plaatsgevonden naar het huidige niveau van het duidend vermogen van de AIVD. De resultaten van het onderzoek stellen de dienst in staat om in 2006 concrete organisatorische en kwalitatieve verbeteringen in het duidend vermogen toe te passen. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het opzetten van een nieuwe analyse- en expertise-unit op het gebied van terrorisme en radicalisering.

Mobiliserend vermogen: bij het opstellen van het Jaarplan 2006 is een start gemaakt met het gestructureerd beheren van de strategische relaties van de AIVD. Met diverse relaties zijn convenanten en protocollen gesloten; hierdoor is de AIVD beter in staat om realistische verwachtingen te creëren bij deze relaties en tijdig te reageren op veranderende verwachtingen en percepties. Daarnaast heeft de dienst in 2005 voorbereidingen getroffen voor de implementatie van *key account management* als belangrijkste instrument van strategisch relatiebeheer, en het opzetten van een permanent *front office* voor de centrale ontvangst, doorgeleiding en beantwoording van vragen en verzoeken van samenwerkingspartners en belangendragers.

Handelend vermogen: in 2005 is een conceptregeling opgesteld inzake verstoringsbevoegdheid en is een start gemaakt met het project om een verstoringsrepertoire op te bouwen.

Ondersteunende processen: gedurende het afgelopen jaar is de blauwdruk van de nieuwe informatie-architectuur van de dienst vastgesteld. Daarnaast zijn twee primaire werkprocessen beschreven (zowel de huidige en gewenste situatie). De definitieve inrichting van de informatiehuishouding zal gebaseerd zijn op de beschrijving van alle werkprocessen van de dienst, die in de loop van 2006 beschikbaar zullen komen. Op het gebied van het personeelsbeleid zijn in 2005 voorbereidingen getroffen voor de invoering van een *management development* programma, een actiever opleidingsbeleid, vergroting van de interne mobiliteit alsmede vergroting van de horizontale instroom voor de vervulling van managementfuncties. Op het gebied van interne en externe communicatie zijn voorbereidingen getroffen om de communicatie tussen de verschillende managementlagen te verbeteren, communicatietraining te verzorgen voor leidinggevenden en de communicatie rondom AIVD-producten te intensiveren. Ten aanzien van de externe en interne bestu-

ring van de dienst is in 2005 een nieuwe jaarplancyclus geformuleerd en geïmplementeerd, en is het *Referentiekader Besturing AIVD* vastgesteld.

Tot slot kan opgemerkt worden dat het ontwikkelprogramma van de AIVD getoetst wordt door de eigen audit-dienst van BZK en een reviewgroep van externe experts op het gebied van organisatieverandering. De periodieke analyses en aanbevelingen van deze experts zijn van groot belang voor het management en bijsturen van het ontwikkelprogramma.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes